

JURNAL DE CĂRȚI... ȘI DIN CĂRȚI...

Mărioara CĂLUGĂRU¹

ABSTRACT: Neagu Djuvara's book is an anthology of significant quotations from his books published over time, quotes grouped into sections but illustrating the author's singular destiny: three lives lived in three different geographical areas.

Gheorghe Florescu's book is a realistic picture of the socialist trade from the perspective of a worker of an import agency that enables access to scarce goods for the common people in the communist period. This job brought close links to outstanding people of the time, but also sent him to prison because the desire of the communist regime to find guilty persons ("scapegoats") for the chronic shortages of food on the market on that time. Two books to be read carefully especially to be reflected upon the realities they present!!!

KEYWORDS: life experiences, reflections, communism, reality.

Anul 2018 a adus cu sine un moment trist în cultura noastră: dispariția lui Neagu Djuvara, o personalitate autentică, un om al cărui destin unic în peisajul nostru postbelic nu poate să nu impresioneze.

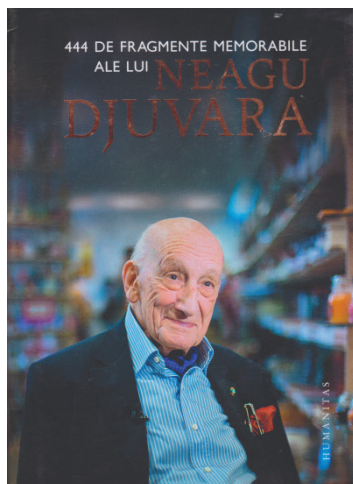
Cartea pe care am ales-o pentru acest număr se numește "444 de fragmente memorabile ale lui Neagu Djuvara" și a apărut la Humanitas în 2016 cu o prefață a lui Gabriel Liiceanu, care descifrează în ce constă destinul singular al lui Neagu Djuvara: trei vieți trăite în trei spații geografice atât de diferite. Mai întâi viața în România interbelică împletită cu studiile în Franța (doctor în Drept la Paris, 1940) și experiență diplomatică la Stockholm reprezintă o perioadă a formării ca intelectual și a acumulării ca om de acțiune. O a doua viață a început odată cu exilul 1948–1960, când își canalizează eforturile în cercurile exilaților într-o solidă poziție anti-comunistă. O a treia viață a început pe un tărâm exotic, Africa, între 1961 și 1984 când a fost consilier diplomatic al președintelui Republicii Niger și profesor de drept internațional la Universitatea din Niamey. Sfârșitul comunismului în România încheie viața care până atunci îi „fusese o uriașă paranteză” prin întoarcerea în România după absența de 45 de ani. Gabriel

¹ Profesor de limba și literatura română la Colegiul Tehnic "Dimitrie Ghika" Comănești, județul Bacău.

Liiceanu numește această întoarcere “o închidere a buclei vieții” care i-a permis lui Neagu Djuvara să-și împlinească destinul de a fi “un fenomen cultural de unul singur” (Andrei Pippidi).

Cartea “444 de fragmente memorabile ale lui Neagu Djuvara” este o colecție de citate grupate pe câteva secțiuni care ilustrează momente biografice hotărâtoare sau opinii tranșante cu privire la diversitatea și complexitatea lumii în care a trăit.

Semănând corespondența cu Gabriel Liiceanu “Cu drag, Moș Neagu”, dincolo de jocul de cuvinte, a intenționat și o autoironie pe care o continuă în P.S, autoironie care demonstrează arta de a mânui sensurile cuvintelor: “P.S După care, dacă încă nu s-a îndurat Cel de Sus să mă cheme la înfricoșătoarea sa Judecată, voi cauta, cum spuneam, o corabie comercială cu pânze, care să binevoiască să mă ia pentru ocolul pământului în speranța să mor în drum, că să trebuiască să fiu aruncat pradă rechiniilor – scutind familia și prietenii de cercul de la Bellu”.²

Citind această antologie am realizat că există multe pasaje pe care oricare dintre noi le gândim sau în care ne regăsim, numai că ne lipsește acea subtilitate stilistică dintre o simplă constatare și un text apoftegmatic, un adevăr general valabil, spus într-o încregătură de cuvinte care fascinează orice lector. Am selectat subiectivă, câteva citate în care profunzimea meditației se îmbină cu plăcerea împărtășirii cu ceilalți a acestei meditații: „De mult, probabil [...] n-am mai mirosit mimoze. Și dacă îmi bate inima atât de tare e fiindcă mirosul de mimoze se leagă la paisprezece și cincisprezece ani, de prima mea dragoste pasională, obsesivă pentru tânăra contesă poloneză Sofia Ravita-Gavronska...”³.

„Mi-a rămas cumva impregnat în suflet faptul că am fost căsătoriți de o personalitate așa de marcantă că Monseniorul Ghika⁴. Iar istoria

² 444 de fragmente memorabile ale lui Neagu Djuvara, editura Humanitas, București 2016, p. 13.

³ Op. cit. p. 39

⁴ Op. cit. p. 43

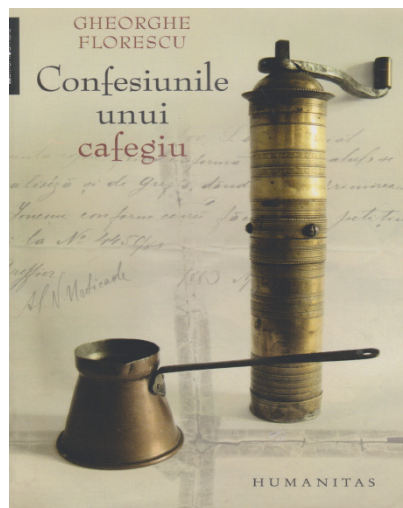
nu am putut să o practic decât sâmbătă, duminică, a fost un exercițiu de vacanță”⁵

„Cine îndrăznește să spună că nu i-a fost frică niciodată e un mincinos”⁶

„Am venit să ofer nu ca să primesc. Destinul a vrut ca la șaptezeci de ani să fac ceea ce voiam să împlinesc la treizeci: să fiu universitar, să public cărți în limba română. Viața mea a fost o uriașă paranteză. Acum e vremea roadelor.”⁷

Și pentru că suntem în 2018, la 100 de ani de la Marea Unire, iată previziunea lui Neagu Djuvara pentru refacerea României Mari: „Mi se pare exclus că această comunitate de români din Basarabia să ajungă un stat separat [de Europa], un stat de limbă română. Eu cred că mâine, poi-mâine, în mod istoric fatal, se vor reatașa României. Sunt absolut convins, dar poate e doar o convingere nebunească a mea. Eu nu văd cum poate dăinui în timp o mică republică de majoritate românească dincolo de Prut. E aberant”⁸.

A doua carte aleasă pentru acest număr al revistei „Columna” are și ea o istorie interesantă. Între textele propuse spre analiză la proba orală a examenului de Bacalaureat sau între cele din cărțile cu variante pentru proba scrisă am descoperit câteva fragmente surprinzătoare. (E meritul celor care le-au propus!). Erau extrase din cartea lui Gheorghe Florescu „Confesiunile unui cafegiu”(Humanitas, București 2008). Așadar o carte apărută acum zece ani dar care pentru mulți abia acum își dezvăluie farmecul. Și surpriza a fost și mai mare când l-am descoperit pe „legendarul cafegiu de pe Hristo Bete 10”(cum îl numește Dan C. Mihăilescu, drept proprietar al unor cafenele din mall-urile din București (AFI COTROCENI, JOLIE VILLE) sau prezent cu stand de „delicatesuri” la Bookfest 2017.

⁵ Op. cit. p. 46

⁶ Op. cit. p. 48

⁷ Op. cit. p. 89

⁸ Op. cit. p. 107

Această carte este o radiografie a comerțului socialist din perspectiva lui Gheorghe Florescu, născut în 1944, într-o familie de funcționar mărunț din București (tatăl a fost arhivar, contabil, până a fost arestat în 1982). Această analiză a societății în care a trăit o viață de om este de o acuitate aparte datorită unei memorii extraordinare prin care totul este redescoperit, analizat, fixat în timpul istoric. După armata obligatorie, tânărul Gheorghe Florescu intră ca primitor-distribuitor la cel mai mare depozit de alimente din București, ICRA, unde avansează rapid. Acest depozit se ocupă cu distribuirea mărfurilor din import, posibilitate care îi permite lui Gheorghe Florescu să își facă legături cu „lumea bună” a Bucureștiului de la elită comunistă și până la intelectualii adevărați pe care îi ajută generos. Șansa lui de a deveni cafegiu este armeanul Avedis Carabelaian, care la plecarea în SUA îl ajută să preia magazinul (1971). De aici începe de fapt cariera de cafegiu a lui Gheorghe Florescu, în magazinul său, pe lângă cafea naturală, vânzându-se multe alte produse „fine” din import.

Dincolo de detaliile organizării comerțului în perioada comunistă ce este important în această carte ține de modul în care acest simplu cafegiu a reușit să se facă indispensabil unor personalități ale timpului, fiind memorabile portretele lui Alexandru Rosetti, Ștefan Augustin Doinaș, Mihai Preda, Radu Beligan, Toma Caragiu, Amza Pellea, Emil Botta, N. Stănescu (să nu mai rostim pentru can-can-ul epocii de Ion Dolănescu). Comerțul cu produse de import presupune și riscuri astfel încât din 1985 Gh. Florescu trăiește drama arestării și apoi cea a detenției, paginile în care este descrisă viață din penitenciar impresionant prin detaliile care reconstruiesc tabloul epocii. Sfârșitul comunismului în România.

După 1989 Gh. Florescu își continuă activitatea în comerț dezamăgit de timpurile pe care le trăiește și de revenirea la putere a celor pe care îi crezuse dispăruți. Probabil acesta este și motivul scrierii acestor 504 pagini ale cărții: „Aceste pagini nu sunt și nu pretind că ar fi altceva decât niște confesiuni, aparținând unui om care a fost martorul unor evenimente și întâmplări semnificative pentru timpurile în care a trăit. Și totuși acum, la sfârșit, mă cuprinde un sentiment al datoriei împlinite. Da, era de datoria mea să scriu toate acestea, măcar pentru a-mi demonstra mie însumi că nu am făcut umbră pământului degeaba”.⁹

⁹ Gh. Florescu „Confesiunile unui cafegiu”, Ed. Humanitas, București, 2007, p. 490.